

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 20 december 2013

Mål nr

B 5204-13

KLAGANDE

MC

Ombud och offentlig försvarare: Advokat KA

MOTPART

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Grov misshandel

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten över Skåne och Blekinges dom 2013-10-01 i mål B 2118-13

DOMSLUT

Högsta domstolen fastställer hovrättens domslut.

För biträde åt MC i Högsta domstolen tillerkänns KA ersättning av allmänna medel med 26 074 kr. Denna kostnad ska stanna på staten. Av beloppet avser 10 557 kr arbete, 6 030 kr tidsspillan, 4 272 kr utlägg och 5 215 kr mervärdesskatt.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

MC har yrkat att Högsta domstolen bedömer gärningen som misshandel av normalgraden och till följd därav kortar fängelsestraffet väsentligt.

Riksåklagaren har motsatt sig att hovrättens dom ändras.

DOMSKÄL

Vad MC ska dömas för

1. MC har av tingsrätten och hovrätten dömts för att gemensamt och i samförstånd med en annan person ha misshandlat AH med knytnävsslag och sparkar mot huvud och kropp såväl när AH har stått upp som när han har legat ner på marken efter att han fallit omkull på grund av det våld som han har utsatts för. Enligt domstolarna har AH av misshandeln fått smärta, en kort stunds sänkt medvetandegrad, blödning i ena ögats bindehinna, blåmärken i ansiktet, hudavskrapningar i ansiktet och på bålen, hudblödningar på halsen och bålen samt en rodnad på ena örat. Gärningen har, med hänvisning till att MC har visat särskild hänsynslöshet och råhet, bedömts som grov misshandel.
2. MC har i Högsta domstolen gjort gällande att det inte är styrkt att AH har fått sparkar mot huvudet, att han sparkats när han legat på marken eller att han har varit avsvimmad.

3. Högsta domstolen gör samma bedömning som hovrätten beträffande vad som är utrett om den gärning som MC ska dömas för.

Frågan i målet

4. Den huvudsakliga frågan i målet är om misshandeln som MC har gjort sig skyldig till ska bedömas som grov.

Reglerna om grov misshandel

5. Enligt 3 kap. 6 § brottsbalken ska vid bedömning av om ett misshandelsbrott ska anses som grovt särskilt beaktas bl.a. om gärningsmannen har visat särskild hänsynslöshet eller råhet. I samband med en lagändring år 1988, då ordet *särskild* framför hänsynslöshet eller råhet ersatte ordet *synnerlig*, uttalades i förarbetena att vissa typsituationer kan urskiljas då en misshandel framstår som utslag av en råhet eller hänsynslöshet som går vida utöver vad som kännetecknar våldshandlingar i allmänhet. Som exempel nämndes fallet då flera tillsammans misshandlar en annan person. Det angavs att det främst är offrets utsatta läge när han angrips av flera på en gång som utgör det försvårande momentet och som medför att brottet ofta ter sig särskilt allvarligt, oberoende av vilken skada som har uppkommit av misshandeln. Ytterligare nämndes det fallet att en misshandel fortsätts trots att offret saknar förmåga att värja sig, såsom då sparkar utdelas mot en person som redan ligger. (Prop. 1987/88:14 s. 5 f.; se även NJA 2003 s. 229.)

6. Genom en lagändring år 2010 infördes i 3 kap. 6 § andra stycket brottsbalken en särskild straffskala för misshandel som är att anse som synnerligen grov. Av bestämmelsen framgår att det särskilt ska beaktas bl. a. om gärningsmannen har visat synnerlig hänsynslöshet. Samtidigt tillades i

29 kap. 1 § andra stycket att det vid bedömningen av ett brotts straffvärde särskilt ska beaktas om gärningen har inneburit ett allvarligt angrepp på någons liv eller hälsa eller trygghet till person. I förarbetena uttalades att det följer av lagändringen att straffvärdet för ett brott som utgör ett sådant angrepp ska vara högre än enligt tidigare praxis. Som exempel nämndes att en grov misshandel som enligt dittillsvarande praxis hade bedömts ha ett straffvärde motsvarande ett års fängelse, framöver borde kunna anses ha ett straffvärde om ett år och tre månader. (Prop. 2009/10:147 s. 15 och 41 f.)

7. I praxis har uttalats att det får antas att avsikten med 2010 års reform inte endast har varit att påverka straffvärdebedömningen inom givna straffskalor, utan också att åstadkomma en förskjutning mellan de olika graderna av exempelvis misshandelsbrott, så att något fler fall än tidigare kommer att bedömas som grova brott (se NJA 2011 s. 89 p. 10).

Gärningen ska bedömas som grov misshandel

8. Misshandeln mot AH hade ett ganska snabbt övergående förlopp. Även om han fick skador på flera ställen på kroppen och huvudet som gjorde ont under några veckor, så var skadorna av inte särskilt allvarligt slag.

9. Misshandeln skedde emellertid efter det att MC och en annan person i en bil hade fått syn på AH när han gående var på väg till sitt hem. Gärningsmännen har uppenbarligen haft en beredskap att angripa AH. Angreppet skedde överraskande bakifrån och AH fick omedelbart ta emot slag och sparkar från de båda gärningsmännen. I något skede hölls AH fast i jackan medan slag utdelades. Slagen och sparkarna, som träffade både huvudet och kroppen, fortsatte sedan han hade fallit till marken.

10. Misshandeln har inletts på ett för AH särskilt skrämmande sätt, och han fick även ta emot slag och sparkar från två gärningsmän i ett läge när han var försvarslös. Gärningen har inneburit ett allvarligt angrepp på hans trygghet till person. Med beaktande av vad som får antas ha varit avsikten med 2010 års lagändringar (se p. 6) är misshandeln att anse som särskilt hänsynslös och ska därmed bedömas som grov.

Påföljd

11. Högsta domstolen ansluter sig till hovrättens bedömning att straffvärdet för brottet motsvarar minimistraftet för grov misshandel, fängelse ett år. Med hänsyn till det höga straffvärdet, och eftersom det saknas förutsättningar för någon annan påföljd, ska MC dömas till fängelse. Det finns inte anledning att vid straffmätningen gå ifrån straffvärdet. Hovrättens domslut ska därför fastställas.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Marianne Lundius, Ella Nyström (referent), Kerstin Calissendorff, Martin Borgeke och Dag Mattsson
Föredragande justitiesekreterare: Sara Norman